

RAPPORT

Versterking van ontmoeting en innovatie op lokaal niveau

Colofon

Tekst: Najat Kaabouni (Projectleider en onderzoeker Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid), Willem Beekhuizen, Opbouwerker Wijkplatform Delfshaven Zuid BeekhuizenBindt), Marlies Pfaff (Gebiedsnetwerker Gemeente Rotterdam), Veerle de Meyer (Buurtcoach Wmo Radar), Laila Mouaouia (Student Hogeschool Rotterdam) en Abderaffik Darrazi (Student Hogeschool Rotterdam)

Verzorging manuscript: David ter Avest

Fotografie: Levien Willems en Najat Kaabouni

Vormgeving: Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid

Bestellen of downloaden via www.werkplaats sociaaldomeinzhz.nl

© 2019

Alles uit deze uitgave mag, mits met bronvermelding, worden vermenigvuldigd en openbaar gemaakt.

Inhoudsopgave

■ Inleiding	3
■ Delen	5
■ Duiden	8
■ Doen	10

Sinds september 2016 is de Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid (hierna: Werkplaats) actief onder het centrale en verbindende thema 'Integraal werken in de wijk, een lerende aanpak'. Onderzoeks- en onderwijsinstellingen, gemeenten, partners in zorg en welzijn, sociaal ondernemers en bewoners werken in de Werkplaats samen aan maatschappelijke vraagstukken.

De Werkplaats geeft op verschillende manieren vorm aan het samenbrengen van verschillende perspectieven en het gezamenlijk werken aan oplossingsrichtingen. In het bijzonder maken we ruimte voor ervaringskennis, kennis uit beleid en praktijk en theoretische kennis uit onderzoek. We creëren leeromgevingen waarin we een langere tijd rondom één thema samenwerken en samen leren: onze werkteams. In deze bundel staat het Werkteam Ontmoeting en Innovatie centraal.

Werkteam Ontmoeting en innovatie Rotterdam

Uit eerdere onderzoeken van de Werkplaats is gebleken dat er behoefte is aan versterking van netwerken waarbij ontmoeting en innovatie als belangrijk wordt gezien. Op basis van groepsgesprekken en brainstormsessies is een samenwerking tot stand gehouden die de kern is gaan vormen van het werkteam Ontmoeting en Innovatie. In dit werkteam werkt de Werkplaats samen met Wmo Radar, gemeente Rotterdam en Wijkplatform Delfshaven zuid aan de toekomst van de Rotterdamse buurt Coolhaveneiland – een buurt in het Rotterdamse Delfshaven. De vier genoemde partijen werken in het werkteam actief samen met betrokken bewoners en lokale partijen aan de kracht van Coolhaveneiland.

Het werkteam organiseert ontmoeting en innovatie op lokaal niveau. De zogeheten wijkdriehoek (bewoners, beleid en praktijk) komen bij elkaar en werkt aan gezamenlijke doelstellingen. Vanuit een gezamenlijk passie wordt een netwerk gevormd van mensen die elkaar ontmoeten en vinden rondom onderwerpen of hulpvragen waar zij kennis over willen delen of kennis voor nodig hebben.

Onder aanvoering van het begrip joint effort wordt het belang van gezamenlijkheid benadrukt: gezamenlijke inspanningen op lokaal niveau waarbij enige hiërarchie wordt weg gelaten. De joint effort-methode wordt ingezet als verbinding tussen een top-down en bottom-up benadering. De topografische kaart van Coolhaveneiland wordt hierbij ingezet als middel; functioneel én symbolisch. De kaart als geografische ruimte waarin wordt samengewerkt en als 'onbepaalde' ruimte waar geen hiërarchie of machtsverhoudingen al ingevuld zijn.

De activiteiten van het werkteam richten zich op community learning. Dit wil zeggen dat de betrokken partijen als een gemeenschap van en met elkaar leren en samen stappen zetten om de wijk vooruit te helpen. Het streven is dat zij als gemeenschap zich doorontwikkelen tot een platform. In het bijzonder wordt ingezet op continuïteit en duurzaamheid; toekomstgericht en van blijvende waarde voor Coolhaveneiland.

Delen, duiden en doen op Coolhaveneiland

Het Werkteam Ontmoeting en Innovatie heeft in de periode 2018 tot eind 2019 geëxperimenteerd met nieuwe vormen van ontmoeting. Alle activiteiten staan in het teken van ontmoeting en het dichterbij elkaar brengen van de uiteenlopende werelden van actieve bewoners, beleidsmakers en sociaal professionals. Het werkteam heeft in deze periode tal van activiteiten georganiseerd: vier brainstormsessies, vijftien individuele gesprekken en drie netwerkbijeenkomsten voor, door en met betrokken bewoners, sociaal professionals en beleidsmakers.

In deze bundel staan de drie grote, drukbezochte netwerkbijeenkomsten centraal. Deze drie bijeenkomsten zijn opgehangen aan de drieslag: delen, duiden en doen.

Delen - 5 november 2018

Delen gaat over signaleren en preventie op lokaal niveau. Doel van deze bijeenkomst was het zoeken en vinden van wat nodig is om te komen tot verandering. Vragen die centraal stonden waren: Wat signaleert eenieder als aandachtspunt binnen Coolhaveneiland? Wie zijn belangrijke partners om dit probleem aan te pakken in Coolhaveneiland? En welke droom heb jij voor Coolhaveneiland?

Duiden - 28 januari 2019

Duiden gaat over het agenderen op verschillende niveaus. In deze bijeenkomst stonden vragen centraal als: welke verbeteringen willen wij voor de wijk? Hoe pakken we deze vraagstukken aan? En wie en wat hebben we hiervoor nodig?

Doen – 19 juni 2019

Doen gaat over activeren. Voor het opzetten van een netwerk is het van belang om te weten welke actoren voor de oplossing vraagstukken van belang zijn, welke visie en percepties zij hebben op het probleem dat je aan de orde wilt stellen en welke positie zij (kunnen) innemen. In deze bijeenkomst is men middels een wijksafari actief de wijk in gegaan.

Opbrengsten

De betrokken bewoners en partijen blijven werken aan de kracht van Coolhaveneiland. Het netwerk (de 'wijkdriehoek') zal ik stand worden gehouden. Zo worden de inspanningen van het werkteam en de opgehaalde input opgenomen in de jaaragenda van de wijk. Hierin wordt afgesproken dat zal worden vastgehouden aan de organisatie van drie grote bijeenkomsten per jaar. Bovendien wordt het belang van binding, kennisdeling en groepsvorming rondom een thema onderschreven. Ten slotte worden de opbrengsten van het werkteam opgenomen in het Wijkverbeterplan van de Gemeente Rotterdam.

Samen aan het werk

De eerste bijeenkomst op Coolhaveneiland (dd. 5 november 2018) stond in het teken van ontmoeting en het dichterbij elkaar brengen van de wereld van actieve bewoners en sociale professionals in de gemeente Rotterdam. Tijdens de bijeenkomst zijn verschillende inzichten en actuele thema's besproken, waarvoor dank aan Frank Schuring en Guido Walraven. De bijeenkomst had tevens als doel om in gezamenlijkheid te kijken naar welke behoeften binnen Coolhaveneiland er zijn aan zorg en welzijn. Verrijkend aan deze bijeenkomst is, dat er vanuit verschillende perspectieven en disciplines input geleverd kon worden ter verbetering van zorg en welzijn in Coolhaveneiland.

Allereerst heeft Frank Schuring zijn inzichten gedeeld over Gedoemanagement. Bijzonder was dat dit aantoonbaar maakte dat wederzijdse interesse kan zorgen voor verbindingen tussen mensen. Vervolgens heeft Guido Walraven zijn inzichten aangedragen. Hij sprake onder andere over de nieuwe samenwerkingsverbanden die zijn ontstaan als gevolg van veranderingen in de zorg op overheidsniveau en de invloed hiervan op de samenwerkingsverbanden op gemeentelijk en meer lokaal niveau. Hij spreekt over een Verzorgingsstad en hoe burgers, instellingen en gemeenten samen kunnen komen tot het vinden van realistische en haalbare oplossingen voor problemen. Tenslotte zijn thema's, interesses en problemen van de aanwezige professionals gedeeld door middel van een inspirerende en activerende werkvorm. Dit alles heeft geleid tot een aantal thema's, die meegenomen kunnen worden naar vervolgbijeenkomsten in de nabije toekomst.

Niets is zo gemakkelijk als jezelf...

Frank Schurink gaf een interactieve presentatie over Gedoemanagement, tevens de titel van zijn boek. Hij sprak over de verschillende thema's en verdiepingen waarbij één belangrijke boodschap de boventoon voerde: 'Blijf interesse tonen!'

Tijdens presentatie sprak Schurink met duidelijke woorden. Hij gaf onder meer aan dat wij mensen in de samenwerking met anderen veel gedoe ervaren. Hij beschrijft dat dit gedoe kan worden ervaren door het zogenaamde rode of

het groene brein. Het rode brein staat voor het zogenaamde reactieve brein. Dit rode brein stelt iemand in staat om heel snel te reageren maar biedt iemand niet de mogelijkheid om echt te kunnen nadenken. Het groene brein is juist het tegenovergestelde van het rode brein. Dit groene brein is het bewuste brein, wat ontwikkeling in de juiste richting betekent. Als gevolg van het groene brein sta je als persoon meer open voor zaken waar je interesses naar uit gaan.

Welke tip geeft Frank aan het publiek als het gaat om gedoe op het werk? 'Laat het gedoe maar komen! Het is juist niet erg als er gedoe is. Als er zaken vastlopen, blijf dan interesse tonen! Dan vind je de opening wel.' Frank benadrukt dat het vormen van interesses een belangrijke rode draad vormt. Hij stelt dat het met interesses mogelijk is om ervoor te zorgen

dat er nieuwe dingen kunnen gebeuren en ontstaan. Als je als sociale professional meer interesse toont in mensen, de kans groter is dat zij ook meer interesse hebben in jou. Op het moment dat mensen interesse hebben voor jouw ideeën, dan zal hun brein op groen staan en ontwikkelen ze vanuit die interesse een nieuw netwerk. Als gevolg van dit nieuwe netwerk zullen mensen met nieuwe initiatieven komen. Dit samen zorgt voor verbinding. 'Interesses vormen de magie.'

Van verzorgingsstaat naar verzorgingsstad

Daar waar Frank Schurink het had over het samenwerken tussen mensen, nam Guido Walraven ons mee naar samenwerking op een grotere schaal en sprak hij over de transities (veranderingen) die in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. In de afgelopen jaren zijn er door de overheid historische veranderingen doorgevoerd in het 'Zorgenland'. De reden achter de transities binnen Zorgenland zijn de bezuinigingen. Daar waar eerst de overheid een leidende en controlerende rol speelde, is het nu de gemeente die deze rol heeft overgenomen.

Walraven stelt dat de decentralisatie ons de verandering van verzorgingsstaat naar verzorgingsstad heeft opgeleverd. Dit brengt naast hele mooie veranderingen ook hele pijnlijke veranderingen met zich mee. Waar het voorheen zo geregeld was in de verzorgingsstaat dat de burgers met hulpvragen terecht kunnen komen bij de overheid, daar zegt deze overheid nu: 'kijk eerst wat jij zelf kan doen of wat jouw netwerk kan betekenen ter ondersteuning van je hulpvraag'. Door deze wijze van werken zijn de afgelopen jaren veel mensen tussen wal en schip geraakt. 'Veel mensen hebben geen netwerk of stabiel netwerk die de zorg over heeft kunnen nemen.'

Als gevolg van decentralisatie moeten de gemeentes zelf invulling geven aan hun nieuwe taken, rollen en verantwoordelijkheden. Deze gemeentes hebben hun taken, rollen en verantwoordelijkheden onder meer invulling gegeven door samen te werken met lokale partners om een stevige agenda voor een verzorgingsstad te kunnen creëren. Tijdens de presentie verwijst Guido naar Kim Putters die onderscheid maakt tussen een morele-, institutionele- en kennis-agenda. Dit onderscheid laat zien dat een goede samenwerking tussen verschillende partijen noodzakelijk is om van de verzorgingsstad een feit te kunnen maken.

Volgens Guido kunnen de gemeente, burgers en samenwerkingspartners op deze wijze niet alleen de duurzaamheid en kwaliteit van leven bespreken (morele agenda). Ze kunnen ook bespreken hoe dit gerealiseerd kan worden door onderlinge samenwerking (institutionele agenda), het inzetten van onafhankelijke (vak)kennis en het beschikbaar stellen van informatie (kennisagenda). Op deze manier kan krachtig worden samengewerkt in de verzorgingsstad met als doel het sociaal kapitaal te versterken. Het sociaal kapitaal bestaat uit netwerken, waarden en vertrouwen. Door de verschillende partijen erbij te betrekken kan dit worden gerealiseerd door middel van Bonding (versterken identiteit), Bridging (burg bouwen naar mensen die anders zijn) en Linking (verbinding maken met instellingen).

Zorg- en welzijnsvraagstukken van Coolhaveneiland in beeld

- Wat signaleert eenieder als aandachtspunt binnen Coolhaveneiland?
- Wie zijn belangrijke partners om dit probleem aan te pakken in Coolhaveneiland?
- Welke dromen heeft eenieder van Coolhaveneiland?

Met deze vragen hebben wij het zaadje geplant om als team na te denken over Coolhaveneiland. Door middel van deze werkwijze is het gelukt om mensen met elkaar te laten nadenken en brainstormen over vraagstukken die nog aandacht behoeven.

De groepsleden bespraken wat de mogelijke problemen binnen een thema waren en hoe dit gerelateerd is aan hun eigen werk. De tweede stap stond in het teken van het samen bepalen over welke individuen, groepen of instellingen nodig waren om een oplossing te kunnen vinden voor een actueel probleem. Op deze manier kon niet alleen een netwerk rondom een thema in kaart worden gebracht, maar kon ook besproken worden hoe het netwerk zou kunnen bijdragen aan een mogelijke oplossing voor het probleem. Dit heeft gezorgd voor een opbrengst van een aantal thema's.

De dag werd afgesloten op een symbolische wijze. De Bezoekers van deze dag kregen een visitekaartje met als logo het platform van Coolhaveneiland. Door naast hun gegevens in te vullen tonen zij aan dat ze deel willen zijn en blijven van de groep. Naast gegevens kon eenieder ook hun wensen aangeven wat betreft thema's en expertise waarvan de groep weer gebruik van kan maken. De gegevens op de kaartjes hebben wij gecategoriseerd. We hebben hiermee inzichtelijk kunnen maken waar de behoefte ligt en waar de expertise ligt

Onderwerpen visitekaartjes

Veiligheid	Zingeving
Netwerkbijeenkomsten	Sociale Cohesie
Eenzaamheid	Verslaving
Schulden/Armoede	Psychische problematiek
Toekomstgericht werken	Gezondheidszorg
Activeringbewoners	Buurtgericht werken
Verpaupering	Kennisoverdracht

De kracht van Coolhaveneiland

De dagvoorzitter Robbert van Heiningen opent de tweede bijeenkomsten (dd. 28 januari 2019). Er zijn ruim zestig mensen aanwezig. Vandaag versterken we samen het netwerk van iedereen die iets te maken heeft met Coolhaveneiland. En dat doen we onder de verbindende benaming 'De Kracht van Coolhaveneiland'.

Na deze korte introductie heet Toby Witte iedereen hartelijk welkom. Toby is lector Maatschappelijke Zorg aan Hogeschool Rotterdam en Projectmanager Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid. Hij is blij zo'n groot aantal mensen, allemaal op één of andere manier verbonden aan Coolhaveneiland, te mogen ontvangen op deze mooie locatie van Hogeschool Rotterdam.

Ook Wethouder Sven de Langen (Volksgezondheid, Zorg, Ouderen en Sport) is blij verrast door het grote aantal aanwezigen die zich allemaal sterk willen maken voor deze wijk. Het gebeurt niet vaak dat hij aansluit bij een netwerkbijeenkomst in een Rotterdamse wijk, maar op Coolhaveneiland is het de laatste tijd duidelijk: Hier broedt iets. De gemeente wil hier samen met alle betrokkenen gericht aan de slag, onder andere rondom het thema "zorg voor kwetsbare personen met (mogelijk) verward gedrag". Maar ook op de andere thema's die vandaag in de 4 werkgroepen worden uitgewerkt.

Vier thema's, vier werkgroepen

Vervolgens werpt Abderafik Darrazi, student van Hogeschool Rotterdam en betrokken bij WMO-Radar, een korte terugblik op de vorige bijeenkomst, van 5 november 2018. Op deze dag kwamen 55 mensen bijeen bij Humanitas aan de Pieter de Hoochweg. Na een inleiding door de twee sprekers, is die middag aan 4 aparte tafels gebrainstormd over Coolhaveneiland. Een flink aantal punten kwam naar boven waar in de wijk meer aandacht voor zou moeten zijn. Abderafik geeft aan welke thema's er op die middag naar boven zijn gehaald, aan de hand van de werktafels en de ingevulde kaartjes. Al deze verschillende thema's zijn vandaag gebundeld in 4 hoofdthema's:

- Zorg om de wijk en om elkaar
- Een veilig gevoel
- Een leefbare buitenruimte
- We doen het samen

Later op de middag zullen de 4 werkgroepen op deze thema's voortborduren. Duidelijke uitkomst van deze bijeenkomst was, dat het bijzonder gewenst was om met het netwerk regelmatig samen te komen om samen te werken aan een leefbare en levendige wijk.

Input voor het Wijkverbeterplan

Hierna volgt André Hammink, rayondirecteur Gemeente Rotterdam (Delfshaven, Centrum, Noord en Kralingen-Crooswijk) met een kort betoog over Coolhaveneiland en de rol van de gemeente. De afgelopen jaren is er vanuit de gemeente en andere overheden minder aandacht uitgegaan naar Coolhaveneiland. De (veiligheids)cijfers gaven daar weinig aanleiding toe. De wijk wordt in die cijfers samen met Historisch Delfshaven als één wijk beschouwd en dat zorgt voor een positiever totaalbeeld.

Intussen is er voldoende reden om juist op Coolhaveneiland te gaan focussen. Een onderzoek in de wijk, naar wat nodig is op diverse fronten, heeft geleid tot een Wijkverbeterplan. Het organiseren van dit soort netwerkbijeenkomsten maakt onderdeel uit van het Wijkverbeterplan. Daarnaast staan er de aandachtspunten in die we hier vanmiddag in de werkgroepen zien terugkomen. Over deze thema's wil de gemeente m.n. met de bewoners op Coolhaveneiland in gesprek.

De werkgroepen gaan vervolgens elk naar een aparte ruimte, om acties te bedenken bij de 4 hoofdthema's. Eind van de middag verzamelt iedereen zich weer voor de afsluiting. André Hammink neemt het slotwoord: hij is blij met de invulling van deze bijeenkomst en met de grote opkomst. Wat uit de werkgroepen is gekomen, zal een plaats krijgen in het Wijkverbeterplan. Hij daagt ons uit om in april opnieuw een netwerkbijeenkomst te organiseren, met (naast het grote aantal professionals en ambtenaren) veel meer bewoners. Vandaag waren er ongeveer 25 bewoners aanwezig, volgende keer zou het mooi zijn als er 100 mensen meedenken over het proces in de wijk.

Dan is het 17:00u. en gaan de meeste mensen de deur uit. Met het vooruitzicht elkaar in de loop van het voorjaar opnieuw te ontmoeten in het netwerk "De Kracht Van Coolhaveneiland"!

Doen

Op wijksafari!

De derde bijeenkomst op Coolhaveneiland (dd. 19 juni 2019) was een wijksafari door Coolhaveneiland. Zo'n 40 personen van allerlei pluimage, maar allen met een hart voor deze wijk, ontmoetten elkaar tijdens een wandeling naar verschillende plekken en organisaties van betekenis. De thema's die bij de vorige netwerkbijeenkomsten naar boven zijn gekomen waren hierbij bepalend. De deelnemers wisselden vooral informatie uit over de eigen organisatie en/of rol op Coolhaveneiland. Daarbij werd gekeken naar wat ieder voor elkaar in de praktijk kan betekenen. Veel deelnemers maakten zo nuttige contacten waar ze in de toekomst iets aan kunnen hebben.

Van de Schat van Schoonderloo tot aan het Wijkrefpunt

We zijn gestart in de Schat van Schoonderloo, de prachtige buurttuin die geheel door vrijwilligers wordt onderhouden. Daar hield Jan van de Noort een korte presentatie over "het Groen" op Coolhaveneiland. Vervolgens sprak Willem Beekhuizen over de ontwikkelingen wat betreft de wijkcommunicatie. Daarna gingen 3 groepen op weg en op bezoek bij verschillende plekken. Onderaan dit verslagje staan van alle plekken de contactgegevens.

We kwamen weer bij elkaar terug op de kade van de Coolhaven, bij de Rijdende Theetuin van Willem Beekhuizen, tegenover sportschool Staal&Kracht. Daar was een drankje en een hapje en een pittig kopje soep van de hand van onze wijkkok Cock, een van de vrijwilligers verbonden aan het Wijkrefpunt. En zo te horen aan de reacties werd deze middag (net zoals de soep) bijzonder gewaardeerd!

Fijn dat er weer zo veel mensen naar de wijkontmoeting zijn gekomen! Wij organiseren meerdere malen per jaar een netwerkbijeenkomst, soms dus in de vorm van een safari.

Wil je bij een volgende safari graag dat jouw organisatie bezocht wordt, dan kun je dat aan ons laten weten. Mis je in het netwerk nog bepaalde personen of organisaties, dan kun je dat ook aan ons laten weten.

Ons streven is: een krachtig en divers netwerk op Coolhaveneiland, waarvan de leden elkaar snel weten te vinden als ze elkaar nodig hebben.

Waar zijn we geweest

De schat van Schoonderloo	Formaat Participatief Theater
Wijkrefpunt Coolhaveneiland	Kledingbank
Politiepost	De Kolk
Grounds	De Brandaris
Willem de Kooning Academie	Tulpen uit Rotterdam
SQ Culture Club	Sportschool Staal&Kracht
FOK	Kanen bij G
Leger des Heils Nachtopvang	

De Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid geeft op verschillende manieren vorm aan het samenbrengen van verschillende perspectieven en het gezamenlijk werken aan oplossingsrichtingen. We creëren leeromgevingen waarin we een langere tijd rondom één thema samenwerken en samen leren: onze werkteams. In deze bundel staat het Werkteam Ontmoeting en Innovatie centraal.

In dit werkteam werkt de Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid samen met Wmo Radar, gemeente Rotterdam en Wijkplatform Delfshaven zuid aan de toekomst van de Rotterdamse buurt Coolhaveneiland – een buurt in het Rotterdamse Delfshaven. In de periode 2018-2019 heeft het werkteam actief samen gewerkt met betrokken bewoners en lokale partijen aan de kracht van Coolhaveneiland. Verschillende activiteiten, gericht op ontmoeting en innovatie, zijn georganiseerd: brainstormsessies, individuele gesprekken en drie netwerkbijeenkomsten voor, door en met betrokken bewoners, sociaal professionals en beleidsmakers.

In deze bundel staan de drie grote, drukbezochte netwerkbijeenkomsten centraal. Deze drie bijeenkomsten zijn opgehangen aan de drieslag: delen, duiden en doen. Delen gaat over signaleren en preventie op lokaal niveau. Duiden gaat over het agenderen op verschillende niveaus. En Doen gaat over activeren: het samen aanpakken van vraagstukken. De opbrengsten van het werkteam krijgen inmiddels een vervolg in beleid, praktijk en door actieve bewoners.